

İş Sağlığı ve Güvenliği Dosyası Nedir ve Neden Gereklidir

Oktay Tan (MSc)¹

Dünyada ve ülkemizde yapı işleri, çalışma koşulları bakımından en riskli sektörlerdendir. İnşaat işlerinde, çalışanların her biri belirli bir ilişkili risk altında olan çok çeşitli faaliyetler gerçekleştirilmektedir. SGK İstatistiklerine göre iş kazalarının yaklaşık % 14'ü, ölümlü sonuçlanan kazaların yaklaşık % 30' u, sürekli iş göremezliklerin yaklaşık % 25'i, yapı işkolunda meydana gelmektedir. Bir görevi yerine getiren inşaat işçisi, doğrudan ilişkili risklerine ve pasif olarak yakındaki iş arkadaşlarının ürettiği risklere maruz kalmaktadır. Bu bakımdan, özellikle inşaat şantiyelerinde plansız yani iradesiz olarak gerçekleşen (spontane) tehlikeye karşı gelişigüzel alınan önlemlerle çalışanların sağlığı ve güvenliği sağlanamaz.

Bu nedenle, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu kapsamına giren tüm yapı işlerinin yapıldığı işyerlerinde uygulanmak üzere alınacak asgari iş sağlığı ve güvenliği koşullarını belirleyen yürürlükteki Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği¹, inşaat şantiyelerinde olası risklerin önceden değerlendirilip yapı işi süreci boyunca sağlık ve güvenlik ile ilgili alınacak önlemlerin, organizasyon yapısının, çalışma yöntemlerinin ve bunlara ilişkin işlerin ne zaman ve kim tarafından

¹ Bu Yönetmelik, 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 30 uncu maddesine dayanılarak, Avrupa Birliğinin 24/6/1992 tarihli ve 92/57/EEC sayılı Konsey Direktifine paralel olarak hazırlanmış ve 5.10.2013 Tarih ve 28786 Sayılı Resmi Gazete'de yayınlanmıştır.

yapılması gerektiğinin belirlendiği “Sağlık ve Güvenlik Planı ile İş Sağlığı ve Güvenliği Dosyası”nın hazırlanmasını zorunlu kılmıştır. Ancak, anılan yönetmelikte Sağlık ve Güvenlik Planı’nın tanımı yapılmasına rağmen İş Sağlığı ve Güvenliği Dosyası’nın tanımı ve içeriği belirtilmemiştir. Keza, sözü edilen dosyaya ilişkin Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı’nın çıkardığı tebliğlerde ve yayınladığı dokümanlarda bu konuda uygulayıcılara rehber olabilecek çerçeve nitelikte de olsa yapı işlerinde iş sağlığı ve güvenliği dosyası ile ilgili örnek bir doküman da bulunmamaktadır.

Öte yandan, sağlık ve güvenlik dosyası genellikle yanlış anlaşılan bir belgedir, ancak gerektiği gibi ve yönetmeliklerin öngördüğü şekilde uygulandığında, hem mevcut hem de gelecekteki inşaat projelerinde çalışanları korumak için güçlü bir yönetim ve bilgi aracı sağlayabilir.

Bu makale, iş sağlığı ve güvenliği dosyasının ne olduğu, nelerden oluşması gerektiği ve bir inşaat firmasına nasıl yardımcı olabileceği konusunda bir rehber niteliğinde olacaktır.

Söz konusu iş sağlığı güvenliği dosyasının ne anlama geldiği, kimin hazırlamasının gerektiği, içeriğinin nelerde ibaret olduğu, hazırlayan kişinin görevlerinin neler olduğu ve bu dosyanın kime verilmesi gerektiği konularıyla ilgili sorulara anılan yönetmelikte yanıt bulamadığımız için İngiltere’deki bu konudaki mevzuattan İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu “The Health and Safety at Work etc. Act 1974” ve bu kanun gereği çıkarılan sağlık ve güvenlik yönetmeliği “Construction (Design and Management) Regulations 2007(a)” ile ilgili standartlarda bulunan hükümlere göre yanıt verelim.

Önce ülkemizde inşaat işlerinde risklerin giderilmesi dolayısıyla, kazaların yaşanmaması için 6331 sayılı yasa gereği çıkarılan ve yukarıda sözü edilen Yapı İşlerinde İş Sağlığı ve Güvenliği Yönetmeliği’nin getirdiği hükümlere bakıldığında; işverenin, belirlediği proje sorumlusu ile sağlık ve güvenlik koordinatörünün danışmanlığında; yapı işinin hazırlık, uygulama aşaması ve yapı işinin tamamlanmasından sonraki süreçlerde kullanıcılar için gerek bakım onarım gerekse yapı işinin yıkımı ve çevre ile uyumlu hale getirilmesi gibi tüm süreçleri kapsayacak şekilde planlama yapması ve sağlık ve güvenlik dosyası hazırlamasını zorunlu kılmıştır (YİSGY, mad:10/c). Bu durum, işverenin iş sağlığı ve güvenliği yönünden yapı işine ilişkin hedefler belirlemesi gerektiğini ortaya koymuştur.

Bilindiği üzere, inşaatlarda karşılaşılan tehlikelerin büyük bir kısmının erken aşamalarda geliştirilecek önlemlerle kontrol altına alınabilir. İş Sağlığı ve Güvenliği Risk Değerlendirmesi Yönetmeliği risk değerlendirmesinin tasarım aşamasından başlayacağına işaret etmektedir. Öte yandan, inşaat işlerinde hazırlanacak sağlık ve güvenlik planı, özellikle tasarım aşamasında yürütülecek bir tehlike/risk analizinin inşaatlarda karşılaşılan tehlike ve risklerin büyük oranda önlenmesini veya azaltılmasını sağlayan ve inşaat çalışmalarının prosedürlerin bir özetidir. Diğer bir anlatımla, sahada görev yapan iş sağlığı ve güvenliği profesyonellerine (İşgüvenliği Uzmanları ile İşyeri hekimlerine) inşaatın ilk çivisinin çakılmasından anahtarın teslim edilmesine kadar ışık tutacak bir kaynak olacaktır. Sahada daha sonra yürütülecek risk değerlendirmesi çalışmalarında da büyük katkısı olacaktır.

Özetle, ana yüklenici sağlık ve güvenlik dosyası olarak da bilinen “Sağlık ve Güvenlik Dosyası”, yükleniciler ve alt yükleniciler için şantiyelerde sağlık ve güvenlik yönetimine odaklanan bir bilgi kayıdır. İşvereni cezai sorumluluktan korur ve İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun ve Yönetmeliklerine uygunluğunu kanıtlar.

İngiltere’deki bu konudaki mevzuatına baktığımızda; alt yüklenicilerin yanı sıra ana yüklenicilerin de sağlık ve güvenliği için gerekli olan tek dosya olan Sağlık ve Güvenlik Dosyası, “The Health and Safety at Work etc. Act 1974” İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu ve bu kanun gereği çıkarılan 1994 tarihli İnşaat Yönetmeliği’nde bulunmadığından 2015 yılında yeni gereksinimleri içeren sağlık ve güvenlik dosyası ihtiyacını ortaya koyan “İnşaat Tasarımı ve Yönetimi Yönetmeliği”nin yürürlüğe girmesiyle birlikte 1994 tarihli yönetmelik yürürlükten kaldırılmıştır.

Bu Yönetmeliği’nin 3. Kısım 12. paragrafında; iş sağlığı ve güvenliği dosyası ile ilgili amir hükümler bulunmaktadır. Şöyle ki,

Ana yüklenici, inşaat öncesi aşamada ve bir inşaat sahası kurmadan önce bir inşaat aşaması planı hazırlamalı veya bir inşaat aşaması planının hazırlanması için gerekli düzenlemeleri yapmalıdır (12/1).

İnşaat öncesi aşamada, ana yüklenici/işveren, proje ile ilgili sağlık ve güvenlik sağlamak için daha sonraki herhangi bir proje sırasında ihtiyaç duyulabilecek bilgileri içermesi gereken, projenin özelliklerine uygun bir sağlık ve güvenlik dosyası hazırlamalıdır. herhangi bir kişinin güvenliği (12/5).

Proje Sorumlusu, iş ve meydana gelen değişiklikleri dikkate almak için sağlık ve güvenlik dosyasının uygun şekilde gözden geçirilmesini, güncellenmesini ve zaman zaman revize edilmesini sağlamalıdır (12/6).

Proje süresince, asıl yüklenici, sağlık ve güvenlik dosyasına ilişkin asıl yüklenicinin elinde bulunan her türlü bilgiyi sağlık ve güvenlik dosyasına dahil edilmek üzere Proje Sorumlusuna vermelidir (12/7).

Proje Sorumlusu ataması proje bitiminden önce sonuçlanırsa, Proje Sorumlusu sağlık ve güvenlik dosyasını asıl yükleniciye teslim etmek zorundadır (12/8).

Paragraf (8) uyarınca ana yükleniciye sağlık ve güvenlik dosyasının iletilmesi durumunda, ana yüklenici sağlık ve güvenlik dosyasının uygun şekilde gözden geçirilmesini, güncellenmesini ve zaman zaman işin dikkate alınması ve revize edilmesini sağlamalıdır (12/9).

Proje bitiminde Proje sorumlusu veya Proje sorumlusunun olmadığı durumlarda asıl yüklenici sağlık ve güvenlik dosyasını müşteriye iletmelidir (12/10).

Şimdi, iş sağlığı ve güvenliği dosyasında geçen deyimlerden söz edelim.

Müşteri:

İngiltere’de genel olarak müşteri, kendisi adına bir projenin yürütüldüğü herhangi bir kişi anlamına gelir. Diğer bir anlatımla müşteri, bir projenin kontrolünü elinde bulunduran gerçek veya tüzel kişidir. Sözü edilen “Construction (Design and Management) Regulations (CDMR) Yapı Tasarım ve Yönetim Yönetmeliği’ne göre, müşteri, bir proje için proje sorumlusunun ve ana yüklenicinin değerlendirilmesi ve atanması üzerinde önemli bir düzeyde kontrol sahibidir. Müşteri, ana tasarımcının bu dosyayı oluşturduğundan ve proje ilerledikçe dosyanın düzenli olarak güncellendiğinden, gözden geçirildiğinden ve revize edildiğinden emin olmalıdır. Proje tamamlandığında, müşteri, ihtiyacı olan herkes için hazır olmasını sağlamalıdır. Müşteri binayı satarsa dosya yeni sahibine gider. Kiralama durumlarında, konut sahiplerinin dosyaya erişimi olmalıdır ve eğer bir konut sahibi gelecekteki bir inşaat projesinde müşteri olursa, dosya yeni görevlendirilen projenin baş tasarımcısına sunulmalıdır.

Ülkemizde ise müşteri, genel hukuk kurallarına göre; ürün veya hizmeti alan, satın alan veya kullanan gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluştur. Ancak, Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliğinde tanımı bulunmaktadır.

Ana yüklenici/işveren:

Ülkemiz mevzuatına göre, “Ana yüklenici/işveren” çalışan istihdam eden ve malzeme ve işçiliği sağlayan (ister kendi emeği, isterse kendi emeği veya bir başkasının emeği ile) ürün veya hizmeti alan, satın alan veya kullanan gerçek veya tüzel kişi yahut tüzel kişiliği olmayan kurum ve kuruluşları olarak tanımlanır.

İngiltere’de “Ana Yüklenici/işveren”, inşaat işini müşterinin talebi üzerine kendi çalışanları ile yapan, yürüten veya yöneten ve malzeme ve işçiliği sağlayan (ister kendi emeği, isterse kendi emeği veya bir başkasının işi) gerçek veya tüzel kişidir.

Bu kişi İngiltere’de Sağlık ve Güvenlik Dosyasını amaca uygun olmasını sağlamada ikincil bir rol oynar ve dosyayı anılan yönetmelikte (CDMR) belirtilen diğer belgelerle birlikte proje bitiminde doğrudan müşteriye teslim eder. Ülkemizde ise, Sağlık ve Güvenlik Dosyasının amaca uygun olmasını sağlamakla doğrudan ana yüklenici/işveren doğrudan yükümlüdür. Ancak, bu dosyanın proje bitince müşteriye teslim edileceğine ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır.

Proje:

Proje: Yapı işlerinin tasarımından tamamlanmasına kadar yürütülen bütün işleri ifade eder.

Proje sorumlusu:

Ana yüklenici/işveren tarafından görevlendirilen ve işveren adına projenin hazırlanmasından, uygulanmasından ve uygulamanın kontrolünden sorumlu olan gerçek veya tüzel kişidir. İngiltere’de ana yüklenici/işveren müşteri adına veya harici bir danışmanın atandığı durumlarda Sağlık ve Güvenlik dosyasını hazırlamaktan ve tamamlanmış dosyanın nihai imzasını sağlamaktan sorumludur

Sağlık ve güvenlik koordinatörü:

Projenin hazırlık ve uygulama aşamalarında, işveren veya proje sorumlusu tarafından sorumluluk verilen ve bu Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik İşleri Yönetmeliği’nin 10

uncu ve 11 inci maddelerinde belirtilen sağlık ve güvenlikle ilgili görevleri yapan gerçek veya tüzel kişidir. Sağlık ve Güvenlik Koordinatörü, proje süresince, birbirini takip eden veya daha sonra yapılacak işler sırasında dikkate alınmak üzere sağlık ve güvenlik bilgilerini içeren sağlık ve güvenlik dosyası hazırlar. Bu kişi, aynı dosyanın proje tamamlandıktan sonra temizlik, bakım, tadilat, yenileme, yıkım işleri gibi her türlü yapı işinin güvenli bir şekilde yerine getirilmesi için ihtiyaç duyulan bilgileri de içermesini sağlar.

İngiltere’de “İşyerinde (İnşaatta) Sağlık ve Sosyal Tesisler Yönetmeliği - Health and Welfare at Work (Construction) Regulations, 2006” göre, müşterinin görevi, proje sorumlusunun projeye ilişkin Sağlık ve Güvenlik Dosyası hazırlamasını ve proje ilerledikçe gözden geçirilmesini ve güncellenmesini sağlamaktır. Proje tamamlandığında, müşteri dosyayı saklamalı ve ihtiyacı olabilecek herkes için hazır olmasını sağlamalıdır. Bina satılırsa, müşteri dosyayı müşteri görevlerini üstlenen kişi veya şirkete teslim etmesi gerekir. Ülkemizde ise Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik İşleri Yönetmeliği’nin 10. ve 11. maddesine göre, inşaatın hazırlık aşamasında ve uygulama aşamasında sağlık ve güvenlik dosyasını hazırlama zorunluluğu ana yüklenici tarafından atanan Sağlık ve Güvenlik Koordinatrnndr.

İş Sağlığı ve Güvenliği Dosyası ile ilgili soru ve yanıtları;

Sağlık ve güvenlik dosyasının ne anlama gelmektedir ve temel amacı nedir?

Sağlık ve Güvenlik Dosyası, yasal bir kayıt işlevi gören, ilk inşaattan kullanım, temizlik, bakım, değişiklik ve yenileme ve yıkıma kadar hem müşterilere hem de son kullanıcılara fayda sağlayan bir sağlık ve güvenlik bilgileri deposudur.

İş sağlığı ve güvenliği dosyası, konutun, okulun, hastanenin veya fabrikanın son kullanıcısı için proje sorumlusu tarafından hazırlanan, İş sağlığı ve güvenliği ve sağlığa odaklanan bir bilgi kayıdır. İçerdiği bilgiler, yapı ve hizmetlerden sorumlu olanları sonraki bakım, onarım veya yıkım dahil diğer inşaat işleri sırasında ele alınması gereken önemli İş sağlığı ve güvenliği ve sağlık riskleri konusunda uyarıcı olacaktır.

Diğer bir anlatımla, Sağlık ve Güvenlik Dosyası, yasal bir kayıt işlevi gören, inşaatın bitiminden sonra ilk kullanım, temizlik, bakım, değişiklik ve yenileme ve yıkıma kadar hem müşterilere hem de son kullanıcılara fayda sağlayan bir sağlık ve güvenlik

bilgileri deposudur. Başka bir anlatımla, bu dosya, mevzuatın gerektirdiği yüzlerce belgenin tümünü listelemek yerine sadece hem müşterilere (inşaatı yaptıran) hem de son kullanıcıya (konut, hastane, okul veya fabrika sahibine) kullanım sırasında kazaların oluşmamasına ilişkin fayda sağlayan iş sağlığı ve güvenliğine havi bilgilerin bulunduğu bir dosyadır.

Sağlık ve güvenlik dosyasının mutlaka kağıt üzerinde olması gerekmez, örneğin elektronik ortamda da üretilebilir.

Sağlık ve güvenlik dosyasının amacı ise çok açıktır. Sözün kısası, ileride üstlenilen inşaat projelerinde insanları korumak için derlenen bilgi dosyasıdır.

İş sağlığı ve güvenliği dosyasının amacı; projenin bitiminde sonraki bakım, onarım veya yıkım dahil diğer inşaat işleri sırasında ele alınması gereken önemli güvenlik ve sağlık riskleri konusunda yapı ve hizmetlerden sorumlu olanları uyaracak binayla ilgili bilgileri kaydetmektir.

Bu dosyada, örneğin inşaatı biten binada rutin bakım yapan herhangi bir işçinin, işe girişmeden önce, binayla ilgili önemli güvenlik ve sağlık risklerinden haberdar edilmesi esastır.

Bu dosya yapılan inşaatta değişiklikler veya tadilatlar gibi daha önemli işlerin önerildiği durumlarda, sağlık ve güvenlik dosyasındaki bilgiler, işleri tasarlamak için istihdam edilen danışmanlara ve işleri inşa etmek için istihdam edilen yükleniciye, herhangi bir durumun sağlandığından emin olmak için yardımcı olacaktır.

Yapılan inşaatlara özel sağlık ve güvenlik dosyasında, özel olarak hazırlanmış ve belirli bir şantiyedeki belirli çalışmalarla ilgili bir dosyadır. Bu dosyada büyük olasılıkla tüm ilgili iş sağlığı ve güvenliği politikalarını, prosedürleri, eğitim kayıtlarını, yöntem talimatlarını, sahaya özel risk değerlendirmelerini, malzeme güvenlik bilgi dosyalarını (MSDS)'yi, yüklenici ile yapılan sözleşmeleri vb. belgeler bulunur.

Özetle, iş sağlığı ve güvenliği dosyası mevcut ve gelecekteki inşaat projelerinde çalışanları korumak için güçlü bir araçtır.

Sağlık ve güvenlik dosyası neden gereklidir?

Gerek İngiltere'de gerekse ülkemizde neden sağlık ve güvenlik dosyasına ihtiyaç var mı? cevap basit, her kuruluşun uygulama, yönetme, kontrol etmede ve sağlık ve güvenlik programını izlemek inşaat firmasına yardımcı olacak ilgili sağlık ve güvenlik

belgelerine sahip olması İngiltere’de The Health and Safety at Work etc. Act 1974 yasasının, ülkemizde ise 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği yasasının bir gereğidir.

İngiltere’de 2015 İnşaat, Tasarım ve Yönetim (CDM) Yönetmeliğinin, ülkemizde ise Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliğinin bir parçası olarak sağlık ve güvenlik dosyası gereklidir. Bu yönetmeliğe göre, inşaatın risk ve tehlike bilgilerinin toplanmasını, projenin bunları doğru bir şekilde yönetmek için bir yanıtı olmasını ve yanıtın bilmesi gereken herkese iletilmesini sağlamak için CDM düzenlemeleri yürürlükte.

Birleşik Krallık’ta bilgi, talimat ve rehberlik sağlayan sözü edilen dosya, Sağlık ve Güvenlik Kurumu (HSE) tarafından denetlenir, Bu nedenle, sağlam bir sağlık ve güvenlik dosyasına sahip olmak ana yükleniciler için bir zorunluluktur.

İş sağlığı ve güvenliği dosyasını kim hazırlamalı ve Ne zaman oluşturulmalı?

Herhangi bir tür inşaat başlamadan önce “Sağlık ve Güvenlik Dosyası” oluşturulmalıdır. Temel ilke, Proje sorumlusunun, inşaat öncesi aşamada bir Sağlık ve Güvenlik dosyası oluşturarak, saha güvenliğini artırabilir ve riskleri azaltabilir.

Ancak, Sağlık ve Güvenlik Dosyası oluşturmak tek seferlik bir iş değildir. Proje sorumlusu, inşaat başlamadan önce bunu oluşturmalıdır. Dosya proje boyunca gözden geçirilmeli, revize edilmeli ve güncellenmelidir. Yapının tasarımı ile riskler azaltılmamışsa, bunlar yapıya dahil edilmelidir. Bu nedenle, inşaat sırasında bunların eklenmesi gerekebilir.

İşveren tarafından görevlendirilen ve işveren adına projenin hazırlanmasından, uygulanmasından ve uygulamanın kontrolünden sorumlu gerçek veya tüzel kişi olan proje sorumlusu, İş sağlığı ve güvenliği dosyasını hazırlamak üzere sağlık ve güvenlik koordinatörünün atar (YİSGY, mad: 8) . Projenin tamamlanmasının ardından yürütülen herhangi bir inşaat işi sırasında dikkate alınması gereken Proje sorumlusu tarafından sağlanan her türlü bilgi de dahil olmak üzere ilgili İş sağlığı ve güvenliği ve güvenliği dosyası müşteriye (inşa edilen konutun, okulun, hastanenin veya fabrikanın son kullanıcıya) teslim edilir. Ayrıca, proje süresince sağlık ve güvenlik dosyasıyla ilgili sahip olduğu her türlü bilgiyi ana yükleniciye sağlanması gerekir ve ana yüklenicinin ataması proje süresinin bitiminden önce biterse sağlık ve güvenlik dosyasının sorumluluğunu üstlenir (İşyerinde (İnşaat) Sağlık ve Sosyal Tesisler Yönetmeliği CDMR).

Proje Sorumlusunun inşaat aşamasında iş sağlığı ve güvenliği dosyası ile ilgili görevleri nelerdir?

Proje Sorumlusu şunları yapmalıdır:

- Tasarım süreci için proje sorumlusunun İş sağlığı ve güvenliği dosyasını tamamlaması için gerekli olan ilgili bilgilerin yazılı olarak sağlanmasını sağlamak için yükleniciler arasındaki düzenlemeleri koordine etmek,
- Düzenlemelerin uygulanmasını izlemek,
- Yüklenicilerin ilgili bilgileri Proje sorumlusuna sağlayamaması durumunda gerekli düzeltici eylemi gerçekleştirmek, zorundadır.

Müşterinin İş sağlığı ve güvenliği dosyası ile ilgili görevleri nelerdir?

Müşteri, İş sağlığı ve güvenliği dosyasını, görevlerini yerine getirmek veya iş sağlığı ve güvenliği dosyasının ilgili olduğu yapı üzerinde inşaat çalışmaları yapmak için bilgiye ihtiyaç duyabilecek herhangi bir kişi tarafından incelenmek üzere hazır tutmalıdır.

Müşterinin projeye olan ilgisinin herhangi bir şekilde düzenlenmesi durumunda, son kullanıcı, sağlık ve güvenlik dosyasını müşterinin (son kullanıcının) menfaatini elde eden kişiye sağlamalı ve bu kişinin dosyanın yapısını ve amacını anlamasını sağlamalıdır.

Sağlık ve güvenlik dosyası, ilgili yasal gerekliliklere uymak için ihtiyaç duyabilecek herhangi bir kişinin incelemesi için de hazır tutulmalıdır. Dosyanın ayrıntıları ve nerede incelenebileceği, bu nedenle bir konut (ev) sahibi tarafından herhangi bir kiracıya verebilmelidir.

Bir sağlık ve güvenlik dosyası neleri içermelidir?

Daha önce de belirtildiği gibi "sağlık ve güvenlik dosyası", bir inşaat projesindeki tüm sağlık ve güvenlik belgelerini içeren bir dosyadır. Sağlık ve güvenlik dosyasının içeriği her bir organizasyona ve her projeye özel olmalıdır.

Bir Sağlık ve Güvenlik dosyası, gelecekteki bina veya inşaat işleriyle ilgili olabilecek bilgileri sağlamak için tasarlanmıştır. Bununla birlikte, içerdiği herhangi bir bilginin açık, yorumlanması kolay, doğru ve özlü olması hayati önem taşımaktadır.

Gelecekteki yükleniciler, bu dosyayı okuduktan sonra potansiyel sağlık ve güvenlik risklerini tanımlayabilmelidir, Bu nedenle bilgilerin bağlam içinde tutulması ve deşifresinin kolay olması önemlidir.

İş sağlığı ve güvenliği dosyasında aşağıda sayılan bilgiler bulunmalıdır.

- Yapılan çalışmaların kısa bir açıklaması (İnşaat süreci boyunca kullanılan ve üretilen inşaat çizimleri, şartnameler ve metraj cetvelleri)
- Tehlikeli atık malzemelere ilişkin tehlikeler (örn. asbest, kirlenmiş arazi, gömülü hizmetler vb. ile ilgili bilgiler)
- Kullanılacak tehlikeli maddelerin risk değerlendirmesi
- Genel tasarım kriterleri
- Yapı içindeki ekipman ve bakım tesislerinin detayları
- Yapı için bakım prosedürleri ve gereksinimleri
- Tipik olarak asansörler, elektrik ve mekanik tesisatlar ve pencere temizliği için yapının bir parçası olarak kurulan tesis ve ekipman için işletme ve bakım prosedürlerini ve programlarını ana hatlarıyla belirten uzman yükleniciler ve tedarikçiler tarafından üretilen kılavuzlar, sertifikalar
- Acil durum ve yangınla mücadele sistemleri de dahil olmak üzere kamu hizmetleri ve hizmetlerin konumu ve doğasına ilişkin ayrıntılar
- Kalan tehlikeler ve bunların nasıl ele alındığı temel yapısal bilgiler (örneğin, destek, önemli ölçüde depolanmış enerji kaynakları - ön veya son gerdirilmiş elemanlar dahil vb.)
- Özellikle iskele veya ağır makinelerin yerleştirilmesini engelleyebilecekleri yerlerde, zeminler ve çatılar için güvenli çalışma yükleri
- Kurulu tesis ve ekipmanın sökülmesi veya sökülmesine ilişkin bilgiler (örneğin, malzemelerin kaldırma ve iletimine ilişkin özel düzenlemeler, sökme için özel talimatlar vb.)
- Yapının temizlenmesi veya bakımı için sağlanan ekipman hakkında sağlık ve güvenlik bilgileri
- Yeraltı kabloları dahil önemli hizmetlerin niteliği, konumu ve işaretleri; gaz tedarik ekipmanı; yangınla mücadele hizmetleri vb.

- Yapının, tesis ve ekipmanının bilgileri ve son hali çizimleri (örneğin, servis boşluklarına ve bunlardan güvenli erişim araçları, yangın kapıları ve bölümlere ayırma vb.)

Sağlık ve Güvenlik Dosyasının, işlerin gelecekteki planlaması veya yapının normal işleyişi ile ilgili olmayan bilgileri içermesi gerekmez.

Her Sağlık ve Güvenlik dosyası, oluşturulduğu belirli projeye ilgili olmalıdır. Bu nedenle, oldukça önemli ölçüde değişebilirler. Ancak, bilgiler derlenirken kullanılacak genel kurallar vardır. Örneğin, içinde yaygın olarak bulunan belgeler şunları içerir:

- Yapılan işin açıklaması
- Tasarım süreci veya inşaat sırasında mevcut kalan ve ortadan kaldırılmayan tehlikeler (bu tehlikeleri en aza indirmek için yapılan diğer eylemlere ek olarak)
- Çatılar ve zeminler için güvenli çalışma yükleri hakkında bilgi
- İnşaat süreci boyunca kullanılmış olabilecek herhangi bir tehlikeli maddeler
- Ekipmanın taşınması, sökülmesi veya çıkarılmasıyla ilgili temel bilgiler
- Bu tür ekipman bırakılmışsa, yapının bakımı veya temizliği ile ilgili sağlık ve güvenlik detayları
- Güvenlik boşluklarından ve yangın kapılarından güvenli erişim gibi kilit alanların yerleri
- Gaz kaynakları, yeraltı kabloları, yangınla mücadele ekipmanı vb. dahil olmak üzere hizmetlerin işaretleri, konumu ve türü.
- Yapı işleri sırasında ve yapı işleri bitirilip yapı kullanıma geçtikten sonra yüksekte yapılacak çalışmalarda kullanılmak üzere oluşturulacak yatay ve dikey yaşam hatları için gerekli olan ankraj noktaları ve yapısal düzenlemeler

Proje tesliminde İş Sağlığı ve Güvenliği Dosyasını Ne Yapmalı?

Güncellenmiş Sağlık ve Güvenlik Dosyası proje sonunda müşteriye sunulmalıdır. Müşterinin dosyanın yapısını ve içeriğini ve gelecekteki herhangi bir proje için önemini anlaması önemlidir.

Müşterinin Sağlık ve Güvenlik dosyasını saklama ve ilgili kaldığı sürece ihtiyacı olabilecek herkesin kullanımına sunma görevi vardır. Bina satılırsa, yeni sahiplerine devredilmeli ve gelecekteki çalışmalar için güncellenmelidir.

Sağlık ve Güvenlik, Dosyası binanın ömrü boyunca tutulmalı ve gerektiği şekilde uygun şekilde güncellenmeli, gözden geçirilmeli ve revize edilmelidir. Bu dosya, sağlık ve güvenlik bilgilerinin gelecekteki sahiplerine veya kullanıcılarına kolayca aktarılmasını sağlar.

İş Sağlığı ve Güvenliği Dosyası Ne kadar süre saklanmalıdır?

Proje Sorumlusu, projenin tamamlanana kadar dosyanın sorumluluğunu üstlenmek zorundadır. Bina ömrü boyunca Sağlık ve Güvenlik dosyası muhafaza olunur. Yapının ilk inşa edildiği zamandan itibaren gerçekleştirilmiş olabilecek en son çalışmalara kadar sağlık ve güvenlik sorunlarının doğru bir kaydını sağlar.

Bazı inşaat firmaları, bu dosyayı oluşturmanın zahmetli bir görev olduğunu düşünse de, doğrusu ve en uygunu budur. Zira, ilgili bilgileri bir araya getirerek sağlık ve güvenlik dosyasını oluşturmak sadece kendileri için değil, son kullanıcılar ve sektördeki diğer çalışanlar için sektördeki güvenliği artırabilir ve sağlık ve güvenlik risklerini azaltabilir.

Sağlık ve güvenlik dosyası hangi formatta olmalıdır?

İngiltere'deki Yapı Tasarım ve Yönetim Yönetmeliği (CDMR) belirli bir dosya biçimini dikte etmez. Ancak, müşterinin dosyaya kolay erişim sağlaması ve inşaatın var olduğu sürece dosyaya ihtiyacı olan herkes tarafından kolayca alınabilmesini sağlaması beklenir. Dolayısıyla, bir dosyanın oldukça dayanıklı bir formatta yani kağıt, film veya elektronik olarak üretilebilmesinin birkaç yolu bulunmaktadır.

Biçimi ne olursa olsun, bir plana, kurala, belgeye, rapora veya kopyaya yapılan herhangi bir referansın, bir yerde "fiziksel" veya elektronik bir kopyaya referans içermesi önemlidir. Amaç, gerektiğinde bilgileri geri alabilmemiz veya çoğaltabilmemiz ve kayıp veya yetkisiz müdahalenin etkilerine karşı önlem alabilmemizdir.

Öte yandan, tarihsel olarak bir sağlık ve güvenlik dosyası, bir dizi kağıt tabanlı yazılır ve saklanır. Bu format, kolay sorgulamaya veya paylaşmaya elverişli değildir ve yönetilmesi zordur. Kaybolabilir veya hasar görür. Bu bakımdan zamanımızda,

dosyayı dijital olarak oluşturma eğilimi bulunmaktadır. Ancak yine de paylaşım ve erişim için yazılır. Bunu bu şekilde yapmanın sorunu řu ki, bir kez basıldığında, bilgi hemen tarihlenir ve elektronik kopya ile adım atmayı kolaylaştırır. Bu, yalnızca hem basılı hem de elektronik sürümler için ek bir bakım yükü oluşturmakla kalmaz, aynı zamanda kullanıcıların güncel olmayan bir sürüme güvenme riskini de oluşturur. Bir ortak Veri Ortamında (CDE) depolanan ve paylaşılan yalnızca dijital bir sürüm, tek bir doğruluk kaynağı olarak hizmet edebilir veya en azından daha açık bir şekilde sürüm kontrollü olabilir.

Bundan ne kadar kaçınmaya çalışırsanız çalışın, sağlık ve güvenlik dosyasına dahil edilmek üzere sağlanan bilgilerin en azından bir kısmının yazdırılması ihtimali yüksektir. Tedarik zincirine erken katılım, beklentilerin yönetilmesine yardımcı olur. Ancak, kağıttan kaçınılamadığı zamanlarda, bilgiler taranmalı ve projenin dijital bilgileriyle birlikte saklanmalıdır.

Sonuç ve öneriler

Günümüzde inşaat sektörü dijital bir devrim yaşıyor. Bu durum, iletişim kurma, iletme ve bilgi alma yöntemlerimizi değiştiriyor. Ancak, bilginin sayısallaştırılması ve elektronik olarak depolanması, veri güvenliğinin dikkate alınmasını gerektirir. İşbirliği, bilgi ve iletişimin hem kullanımında hem de bağımlılığında bir artış ve bunun bir sonucu olarak, her türlü doğal güvenlik açığı sorununu ele alma gereksinimini beraberinde getirir. Sağlık ve güvenlik dosyası, çadıımızda gerek CDM gerekse İSGY tarafından sunulan en faydalı yeniliklerden biridir. Ancak bu dosya, yapılan inşaatla ilgili, yararlı ve doğru bilgiler içeriyorsa değerlidir. Sağlık ve güvenlik dosyası doğru formatta hayat kurtarabilir. Bununla birlikte, yararsız ve alakasız bilgilerle dolu dosyalar çok az işe yarar ve büyük olasılıkla bir inşaat projesinde sağlık ve güvenlik yönetimini engelleyebilir.

İnşaat işlerinde herkes için sağlıklı ve güvenli bir çalışma ortamı yaratmak amacıyla bir sağlık ve güvenlik sistemi oluşturma, yönetme, uygulama, izleme ve kontrol etme konusunda firmalara ve kurumlara yardımcı olmak temel amaçtır..

Örneğin, İngiltere’de okul binasında herhangi bir bakım, onarım veya diğer çalışmalar yapılmadan önce, referans olması için ana yüklenici firmada Sağlık ve Güvenlik Dosyasının hazır bulundurulmasını sağlamak Okul Yönetimi makamının sorumluluğundadır.

Müşteri, Güvenlik Dosyasını görevlerini yerine getirmek veya Güvenlik Dosyasının ilgili olduğu yapı üzerinde inşaat çalışmaları yapmak için bilgiye ihtiyaç duyabilecek herhangi bir kişinin incelemesi için hazır tutmalıdır. Müşteri ayrıca, bir projenin tamamlanması üzerine, tamamlanan işleri dikkate alacak şekilde güncellenen Sağlık ve Güvenlik Dosyasını aldıklarından emin olmalıdır.

Yapının bir kısmı satıldığında, dosyada yer alan ilgili tüm bilgiler yeni sahibine aktarılmalı veya kopyalanmalıdır. Müşteri yapının tamamını veya bir kısmını kiralaması durumunda, sağlık ve güvenlik dosyasının konut sahiplerinin kullanımına sunulması için yeterli düzenlemeler yapılmasını sağlayacak bilgiler bulunmalıdır.

Bu dosya, zaman zaman kira süresi boyunca kiracıya devredilebilir olmalıdır. Diğer durumlarda, müşteri dosyayı tutabilir, ancak bunun mevcudiyeti ve mevcudiyeti hakkında konut sahiplerini bilgilendirmelidir.

KAYNAKLAR

Alastair Farish, Health and Safety Specialists, Absolute Health Service 2019 <https://absolutehealth.co.za/blog/what-is-a-health-and-safety-file-and-why-is-it-necessary/2>)

NBS, Construction (Design and Management) Regulations 2007(a) <https://www.thenbs.com/knowledge/what-is-the-health-and-safety-file>

OHUTU The Safety Assistant <https://www.ohutu.co.uk/2020/03/08/the-health-and-safety-file/>

The Health and Safety File goes digital <https://app.croneri.co.uk/feature-articles/health-and-safety-file-goes-digital>

Yapı İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Yönetmeliği, RG: 5.10.2013 Tarih ve 28786 Sayılı

TAN, Oktay (2017), İnşaat Şantiyelerinde Karşılaşılan Ana Tehlikeler ve Önlemleri, Şantiye Sağlık ve Güvenlik Planı, Şantiye Sağlık ve Güvenlik Dosyaları DİNÇ OFSET